Ч. 61 (13.606). Львів, четвер 8. березня 1934. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічне 15·00 „ Піврічне 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Син Скоропадського заручився з донькою кн. Константина?

МОСКВА, ПАТ. „Харківський Комуніст" повідомляє, що провід українських монархістів у Берліні поробив в останньому часі тісні зв'язки з монарх. колами рос. еміграції. Українська група Полтавця-Остряниці приймила більшість членів розвязаної монарх. організації „Росії", а син Скоропадського заручився з донькою вел. кн. Константина. На заручинах був приявний командант надбалтійської білої армії ген. Бермонт-Авалов, багато старшин райхсвери та вищі службовики німецького мін-ства закорд. справ. За українськими вістками, боєву організацію мали приділити до штурмових відділів.

Нахабність, чи „валяй дурака"?

МОСКВА, ПАТ. Населення, що належить до німецької меншини в СРСР, почало в останньому часі діставати з Німеччини численні грошеві допомоги. Совітська преса опубліковує цілу низку випадків, у яких совітські німці пересилають ці гроші на допомогу комуністам у Німеччині й оголошуючи лісту жертводавців, пише що тим німцям допомога не потрібна, навпаки: СРСР може дати допомогу безробітним у Німеччині.

Боротьба за армію Америки.

ПАРИЖ, 6. 3. ПАТ. З Вашингтону повідомляють про бурхливе засідання буджетової комісії з представниками армії. Комісія відкинула внесення ген. Дугласа Мек Артура, шефа генер. штабу американської армії, що вимагав устійнити ефективи правильної армії на 165.000 та національної гвардії на 210.000 вояків і ухвалила втримати армію на висоті 130 тис. а гвардію стрільців — 190 тис. Відповідно до того змешено теж буджетові видатки армії до 279.541 тис. дол. супроти проектованих армією 349.523 тис. дол. та зогляду на девалюацію доляра обнижили число нових літаків з 348 на 290.

—o—

Довкола панами Ставіського.

ПАРИЖ. ПАТ. На чолі слідчої влади, яка веде слідство у справі вбивства радника Пренса, стоїть комісар Боні, приверяений на своє давне становище. Акти справи доповнено кількома десятками анонімних листів, надісланих до поліції в Діжон і Парижі. Багато осіб домагається пересдухання. Не бракло теж і фальшивих доносів, яких жертвою впав теж відомий російський письменник Пувлер, але він зміг предложити повне алібі у справі вбивства Пренса. Преса повідомляє, що прокуратор в Діжон заявив, будьто б влада впала на добрий слід. На питання, чи влада знає уже прізвища вбивників, прокуратор притакнув. „Ля Ліберте" повідомляє, що тут є про прізвища осіб, замішаних в аферу Ставіського. Ці особи сповняли всі прикази й доручення Ставіського, не виключаючи шулерства, що було одним з головних джерел доходів Ставіського.

ПАРИЖ. ПАТ. Досліди над тальонами чеків Ставіського відбуваються в енергійному темпі. Трьох слідчих суддів і відповідний технічний персонал працюють над описом, класифікацією і порівненням тальонів з чеками, згодом фотографують їх і за оба боки. Фотографічні світлини перешлють до парляментарної комісії ще слідуючого тижня. На одному тальоні не було прізвища особи, яка одержала чек, а тільки адреса: 66 Авеню Віктор Гіго. Показалося, що під тою адресою мешкає бувший міністр Ес. На цій підставі щоденники догадуються, що чек був виставлений на прізвище міністра. Депутований Ес енергійно запротестував проти тих здогадів.

ПАРИЖ. ПАТ. Права преса дивується, що парляментарна комісія привязує так мало ваги праці співпраці, яку почав у 1921 р. Ставіський Кіо-Рібо з німецькою групою Бармата з метою заложити банк. „Фіґаро" пригадує, що їм звернено особливу увагу на діяльність німецького Ставіського, Бармата й запитує як довго Франція тератиме у себе цього небажаного чужинця.

ПАРИЖ. ПАТ. „Амі дю Пепль" репродукує факсиміле посвідок неморальности, які видало Ставіському міністерство справедливости в днях 5. липня 1932 р. Тому й був Ставіський в очах поліції зовсім чистим, хоча вже до того часу був чотири рази засуджений за обман, й хоча проти нього тоді внесено дві скарги за обман. Щоправда сказано чи ці посвідки дістав легально чи неправильно.

ПАРИЖ. ПАТ. Замішаних в аферу Ставіського редакторів Дарівса і Дібарі перевезли до ... Прохання Бонора і Гебіна випустити їх на волю суд відкинув.

ПАРИЖ. ПАТ. Міністр справедливости Шерон відбув конференцію з першим президентом апеляційного суду і прокуратором республики. Слідчий суддя в Парижі переслухав сьогодні довіреного Ставіського Романіно й дружину Ставіського. Оборону Ставіської взяв відомий паризький адвокат Моро Джаферрі, який домагається провізоричного звільнення Ставіської з вязниці.

ПАРИЖ. ПАТ. Міністр судівництва Шерон припинив в урядуванні прокуратора Ірльо, якого лист з заявами приязні до Ставіського найшли підчас одної ревізії. Ірльо признав, що він писав такий лист, але грошей від Ставіського не брав і не робив для нього нічого, а коли його перевозили до вязниці, юрба влаштувала проти нього демонстрацію.

ПАРИЖ. ПАТ. Підчас допиту довіреного Ставіського, Романіно, заявив він, що більшість тальонів чеків Ставіський спалив сам а він мав тільки ті тальони, які є в руках слідчої влади. Романіно заявив теж, що слідство виявить повну його невинність в афері з чеками.

ПАРИЖ, 6. 3. ПАТ. Комісар Боні, що мав виїхати до Діжон, залишився ще в Парижі, де, як догадуються, находяться нитки, що мабуть викриють вбивників Пренса. На 9. ц. м. візвали до слідчого судді б. мін. Далімьє.

ПАРИЖ, 6. 3. ПАТ. В Парижі викликали велике враження ревеляції англійської преси на тему шпигунської діяльности Ставіського. Як кажуть ці інформації Ставіський мав продати німецькому урядові плян французьких фортифікацій за суму рівновартну 100 тис. фунтів.

ПАРИЖ, 6. 3. ПАТ. У слідстві в справі вбивства Пренса трапився вчора важний факт: проф. патольоґічної анатомії у Діжон, д-р Кін, що робив аналізу поодиноких частин тлінних останків Пренса, найшов сліди затроєння організму органічними субстанціями в роді кокаїни, хльороформу або альокоголю. Як дісталася отруя в організм, годі устійнити. Д-р Кін не може теж устійнити чи затроєння було смертельне, чи ні.

Треба відмітити що це звідомлення д-ра Кіна суперечне зі звітом д-ра Кон-Абреста, що в тлінних останках Пренса не викрив ніякої отруї. Знавці кажуть, що ці ріжні висліди дослідів залежні від ріжних метод аналізи обох лікарів. Д-р Кін робив її хемічною дорогою, досліджуючи печінку, шлунок і легені Пренса, д-р Кон-Аврест — гістольоґічною методою. В обличчі тих суперечних думок відомих спеців наказала влада додаткові досліди й ексгумацію трупа.

Ширіть наш часопис!

Звичайні Загальні Збори Видавничої Спілки „ДІЛО",

кооперативи з обмеженою порукою у Львові. відбудуться в суботу 17. березня 1934 р. в год. 4·30 пополудни в льокалі Редакції "Діла", Ринок 10. II. пов.

Денний порядок:

1). Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів.
2). Звідомлення з діяльности за 1932/33 рік.
3). Звіт Контрольної Комісії.
4). Відчитання звіту Рев. Союзу з переведеної ревізії.
5). Розділ чистого зиску або покриття страти.
6). Зміна статуту.
7). Внески і запити.

Річний звіт, річні рахунки і біланс виложені в льокалі Видавничої Спілки „Діло" до перегляду членів.

Надзірна Рада

Жидівський журналіст про положення на Україні.

(Кореспонденція з Америки.)

Зогнилі копи й копиці на українських полях. — Пошукування за виновниками ушкодженого трактора на селі. — Колективні господарства на Україні і відношення населення до них. — Як селяни боряться з колективізацією.

Г. Лянг, кореспондент нюйорського жидівського тижневика „Форвард", помістив в кінцем грудня 1933 р. довшу кореспонденцію у своїм девнику під наг. „Що я бачив і чув на селах України". Хоча досить часу минуло від іслання його допису, то всеж таки він не втратив своєї вартости і тому тут передаємо його по змові в дослівнім перекладі.

Наш автомобіль — пише Лянг — загнався. Дороги стали цілком непрохідні від болота, а рови по обох боках дороги наповнились водою. Все те наслідком недавнього дощу. Серед постою ми мали нагоду оглядати поля, як далеко лише можна було засягнути оком. Копиці сіна, копи жита й пшениці стояли цілими рядами. Все було зжате чи скошене, але не було часу вимолотити. Сіно й пашa, не звезені до стоділ, погали гнити на полях.

Це було ранком, як ми вирушили в дорогу. Сонце піднялося тепер вгору і з півкоп та копиць почала підноситися вгору пара. Здавалося, що горять цілі поля на цілі милі довкруги. Ні одного чоловіка не можна було побачити на полі. Ми їхали через Україну, до українських сіл, про які світ чув або не чув, що там літами царить страшний голод.

Так, світ чув і не чув...

Більше ніж один раз за останню весну, літо й осінь спускалася куртина над совітськими провінціями й околицями, а особливо над совітськими республиками. Треба було совітському урядові щось зробити, щоби заграниця не мала доступу ані не могла вглянути або й почути, що там діється. А як почали на світ передиратися вісти про голод на Україні, то совітський уряд спішно розголошував, що це неправда, що лише десь там в якомусь селі люди голодують. Але яка була причина голоду, цього старалися всіми силами недопустити заграницю.

Одначе не могли стримати вісток від російського міста. Зпочатку пробувала влада розпускати поголоски, що то селяни сприсяглися проти міста і не хочуть давати збіжа. Далі казали, що селяни ховають хліб для себе. Потім з міста почали гнати молодого й старого на село до роботи. Застановили фабрики і почали висилати фабричних робітників на село, щоби вони через ніч стали добрими рільниками. Але Москва не хотіла пустити на село чужоземних.

Коли я сказав одному свому товаришеві, американському журналістові, що в частину моєї подорожної програми зараховала Україна й Білорусь, він закликав: „Це вам не вдасться. Вас туди не пустять...!" Але, коли я незабаром показав йому паспорт, а в ньому стояло, що я можу їхати на Україну, то він не міг цьому повірити і почав сам оглядати паспорт, щоби переконатися, чи це правда. І таки побачив. Там стояло: „журналіст" їде на Україну. Тоді я зрозумів положення заграничного журналіста в Москві.

Я відвідав українські села, заки я ще прибув до Києва. Зі мною їхала особа, докладно познайомлена з колхозами і совхозами і мала мені все розяснити. Його праця в тій околиці давала йому також вільний вступ до місцевих комітетів.

З вікон поїздів виглядають перегниті копиці дуже пригноблюючо. А коли ви прийдете і оглянете все те зблизька, то воно вам виглядає ще страшніше. Наш шофер мовчить. Провідник, що їде зі мною, також мовчить. Ми не маємо що говорити і завертаємо з дороги, звертаючи до найближчого села.

До села віздиться попід вежу, зроблену з тичок і високих галузок дерева. По обох сторонах їде паркан довкруги загород. Зі сторони подвіря на вежі виложена з деревляних кавалків форма зорі, теперішнього совітського емблему. По середині звізди, між двома шаблями, находиться портрет Леніна. Червона краска патиків через дощ вже ополовіла. На самім вершку вежі завішені два червоні прапори, але в такій формі, що вони схрещувалися.

Жовнір в довгім плащі, з крісом перевішеним через плече сидів на одній стороні паркану близько вежі. Шапка засунулася йому на очі, він цілий був скорчений, кріс виставив високо понад плечі. Він дрімав. Він навіть не змінив своєї позиції, коли прийшлось йому розмовляти з моїм товаришем.

Коли ми відїхали від солдата, шофер усміхнувся до мого провідника і сказав: „Це шлягер". Шлягери бувають у цілім совітськім господарстві. Вони мають карти на харчі, навіть на такі, яких мало хто інший може дістати. На таких людях полягає ціла система на долині. Ніколи не криваються час від часу скандали. Навіть і між солдатами є „шлягери".

В селі відбувався „допрос", отже допит у двох місцях. Кількох солдатів з крісами на плечех стояло перед дверми кількох хат. Солдати з крісами на плечех сиділи також на вантажнім авті, яке стояло на роздоріжжі між двома рядами домів. Дорога була вся в болоті. Болото було прикрите галузками дерев для лекшого переїзду.

Йшов допит за ушкоджений трактор. Це було „сколективізоване" село. Селян приневолили вступити до „колхозу". Тепер обвинувачують селян, що вони саботують. Наводять цілу низку фактів. Кожний новий факт є для мене більше інтересним. У світі розголошено, що Сталін побідив колективізацією, а з Москви приходять цифри, які це доказують. Незабаром прийдуть вісти, що вже всі села в Росії сколективізовані, а приватних сільських господарств там більше нема.

Про Україну вже запевняли, що вона покрита колхозами. Так показують навіть цифрами. Одначе між цифрами все щось можна знайти. Що там діється серед цифер в колхозах? Незадоволені селяни, яких приневолили вступити до колхозів, ще таки не задоволені. Вони вхопилися саботажу, щоби шкодити полям і ушкоджувати машини, щоб їх колхози не мали змоги спроваджувати.

На сотках колгоспів селяни почали страйк. Вони відмовляють всякої роботи. Вони не розпочинають праці машинами. Страйк легко зломити, бо селянина арештують разом з його жінкою й дітьми. Таких селян відставляють „по етапу" в далекі околиці. Їх заставляється працювати в радгоспах (совхозах). Це є державні господарства, в яких селян трактується як робітників. Подібно, як у фабриках. Також заставляється їх до праці в копальнях, або при копанні ровів чи оправлюванні поля — цілком так, як кидається арештантами до праці.

На страйках не кінчиться спроба селян. Вони передумують над саботажом. Останньої весни вони саботували засіви. Колхози купують зерно на засів від уряду. Вони платять або готівкою або частиною збору. І в колхозах є робота на

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 8. БЕРЕЗНЯ 1934.

М. ВОЗНЯК.

Слід зацікавлення Шевченка Галичиною в 1843 році.

(З нагоди 120-літніх роковин народження поета).

У своїх споминах, писаних у старості, згадав Яків Головацький також про своє познайомлення з Плятоном Лукашевичем у Львові 1839 р. Підкреслив, що „Лукашевич обіцяв багато, але не додержав слова". Головацький передав йому Львівський літопис із метою надрукувати його в Росії. Віднайшов його Денис Зубрицький в архіві Ставропигійського Інституту, а що не потрапив його відчитати, показав його професорові теольогії Венедиктові Левицькому з словами, що береться об заклад, що ніхто у Львові не всилі відчитати рукопису. На те заявив Левицький, що в нього є богослови, котрі прочитають його. Левицький запечатав книгу, лишивши два найбільше нечиткі листки з Львівським літописом, і передав рукопис Маркіянові Шашкевичеві. У семинарії возилися з рукописом, возилися, але не могли розібрати його. Тоді Шашкевич приніс його Головацькому, що мав уже нагоду займатися такими роботами у графа Тарновського. Головацький узявся за діло й не встав від рукопису, доки не розібрав його всього. Опісля Зубрицький дав Головацькому переписати його. Копію літопису „виманив" у Головацького Жегота Павлі й дав Войціцькому, що й надрукував його з масою помилок у журналі „Przegląd Naukowy", а „Пл. Лукашевич обіцяв надрукувати його по-руському й не додержав слова". Потому хтось украв оригінал Львівського літопису з Ставропигійського Інституту[3]) й аж у 1865 р. надрукував його Антін Петрушевич із копії Головацького[4]).

У Львові був Лукашевич, очевидно, в першій половині 1839 р., коли Яків Головацький почав свій лист із 14. (2.) липня 1839 р. такими словами: „Відкіль уже ждаю від Вас листу, а годі ся діждати. Як гаразд виїхалисте ізі Львова, так і чутки о Вас нема, а не знати чому — чи листи не доходять, чи мабуть о нас позабулисте. Ох, не забувайте, будьте ласкови, на свою, хоть положенієм далеку, але сердцем дуже близькую братію. Приглядійтеся вблизі нашій нужді, пізналисте, як у нас все руское наопів сонно лежить, ледви де зачути якесь нерухаве життя, а годі ся пробудити, годі підвестися на ноги. У нас все як с каменя... щодень то тяжше, щодень то гірше, особливо із цензурою — вона, як видко, ледви що пропустить касающагося історії народній — відтак будьте ласкови старайтесь, щобй хоть у Вас тая літопись Львівская, що я Вам поручив, могла б бути напечатана. Донесіть же нам, що із нею діеся, чи віддалисте ю на руці Г(осподина) Максимовича, чи самі думаете іздати — чи вже одобреная цензурою, чи ні, і коли печататиметься? О тім всім не забудьте нас ізвістити, бо не так я, як Г. Зубрицкий о ню клопочеся"[5]).

Далі питав Головацький за новинки української літератури й „чи нема якої літописи дотикающейся історії давної або і новійшої України або Южной Руси"[6]).

Лукашевич відповів шойно по трьох місяцях, 8. жовтня (26. вересня) 1839 р. з Березані. Що це перший лист Лукашевича до Головацького, видко вже з того, що Лукашевич писав на початку листу, що після андрусівського миру ніколи не писав галичанин до переяславця, себто що Головацький перший написав лист до Лукашевича й він на нього відповідає. Тут тішився, що галичани не забувають за „нашу Малу Русь" і згадують „нас козаків", та прохав Головацького сказати Зубрицькому, щоб він не сумував за Львівським літописом, бо що Лукашевич узяв, те раніше чи пізніше доведе до ладу. „Уже сегодня" почав кореспонденцію в справі петербурської цензури. Здавалось йому, що через шість місяців буде літопис надрукований. „По-нашому це зветься скоро" — додавав при цьому Лукашевич[6]).

У рік по першому листі написав Яків Головацький із Бродів 13 (1) липня 1840 р. другий лист до Плятона Лукашевича. Дякуючи йому за присилку „Українських спів" Костомарова, писав Головацький ось-що: „Спасибі Вам Українцям, що Ви не цураетеся нами паростком, відділенним від рідного кореня, приглушеного чужими бурянами, але ще живим, продераюшимся скрізь колющі бодаки до світлого сонінька і обіцяющим цвіт, а колись і торонкії плоди видати. Поможіте, братія, продратися до сонця, щоби цвіт у пупляшках не загиб". Прохаючи звістки про українські новинки, про нові харківські або київські видання, про „Украинский Сборник" Срезневського, про те, „чи не відкрилося яких памятників давнішої словесности", пригадував Головацький справу Львівського літопису, питав, чи вже видаций, а коли виданий, просив прислати кілька примірників, бо був „дуже рад, щоб хоть тая одна літопись світу оголошена була". У Львові не було вигляду на те, щоб щось історичного „прослизнуло" через цензуру. Головацький не діждався від Лукашевича відповіді на свій другий лист, бодай в його надрукованій кореспонденції нема й сліду якоїсь відповіді.

Навпаки, в надрукованій кореспонденції Якова Головацького зустрічається звісток, що посередньо стверджує перерване листування між Головацьким і Лукашевичем.

(Далі буде.)

---

[3]) У дарунку від Антона Петрушевича дістала згадений рукопис бібліотека київського університету.

[4]) Воспоминанія о Маркіанѣ Шашкевичѣ и Иванѣ Вагилевичѣ. (Изъ записокъ Якова С. Головацкого. (Литературный Сборникъ, Львів, 1885, сс. 35—36).

[5]) В. Науменко. Листи Я. Головацького до М. Максимовича та Пл. Лукашевича. (Український Науковий Збірник. Москва, 1915, с. 43).

[6]) Там само.

[5]) Д-р К. Студинський. Кореспонденція Якова Головацького в літах 1835—49. Львів, 1909, с. [illegible] лист до Головацького переслав Лукашевич [illegible] В. Запа (там само, с. 20).

[6]) Український Науковий Збірник [illegible]

...ває, але за міру. Але роботу колхозів оцінюють... ся на дні й години. Відповідно до днів праці дістають селяни заплату у формі безплатного хліба або інших потрібних річей, а деколи навіть і трошка грошей. Коли колхоз ушкодить засів, хотять платити за шкоду. Ціну шкоди платить відповідно кожний член колхозу. Отже такий член стає невільником уряду і то разом зі своєю родиною. Селянин не думає, що то буде потім. За кожний саботаж приходить смерть. Людей розстрілюють на місці. Але це не відстрашує селян.

Іншою формою саботажу є псувати машини. Власне в селі, в якім я тепер перебував, йшло про ушкоджений кавалок з трактора. Що це не був відірваний випадок, виказав мені наглядно мій товариш подорожі. У бюрі колхозу було прибите оголошення до всіх колхозів і совхозів у цілому краю. Там було сказане, щоби кожний колхоз ховав свої трактори під дах, коли нема праці. А коло трактора має бути поставлена сторожа. Весь час, чи трактор працює, чи ні, він має бути отоплений. За це відповідає управитель. І як станеться шкода, то він відповідає за неї також, як і той, що ушкодив. За ушкодження трактора приходить кара смерти.

У часі слідства вийшли на яву факти, як то нищать трактори. Перш усього можна залишити трактор на полі на час дощу і він починає ржавіти. За це саме ви можете бути розстріляні. Відтак може якась частина машини загубитися. Отже трактор непридатний до праці. При тім можна мати ще й особисту користь. Уряд обіцяв нагороду, як хто знайде і принесе до відповідного бюра загублену частину машини. Отже хтось може привезти таку згубу до бюра і не жадати ніякої заплати. Але зате хоче чоловік мати „протекцію". Він дістає признання, а через признання стає і „шлягером". Зчасом він дістане і більший кусник хліба. Така то ціна хліба тепер у Совітах...

Але в часі мого переїзду через українське село виявилися ще й інші способи саботажу, які відкрили мені цілком нову сторінку про Совіти. Саме судили молодого хлопця за саботаж. Його батько належав до „куляків", тобто до селян, що мали ще трошка майна. Коли він не хотів віддати майна в колхози, забрали його і його жінку та вивезли світами. Це був впливовий чоловік. Хлопець бачив це насильство над батьком і матірю. Він відвернувся від них, зголосився до комуністів і сам став опісля членом комуністичної партії.

Через два роки він вернув до свого села як комуніст. Тут був уже колхоз, в якому працювали селяни знайомі його батька. Він вступив також до колхоза. Але це зробив він з деякою цілю. Він почав саботувати цілий колхоз, руйнував поля, машини

(Докінчення буде.)

СПИСОК управнених до участи в першому і другому льосуванні „ДІЛА"

(Надіслана передплата за час до кінця червня ц. р.)

371) Остап Луцький, посол. 372) Д-р Любомир Макарушка. 373) Інж. Лев Шепарович. 374) Д-р Маркіян Смішко. 375) Радник Антін Рак. 376) Д-р Михайло Соневицький. 377) Д-р Володимир Мацькевич. 378) Дир. Микола Скрипка. 379) „Народна Торговля". 380) Михайло Янович. 381) Проф. Іван Галущинський. 382) Катря Гриневичева. 383) Стефанія Кульчицька. 384) Оля Мрицівна. 385) Дир. Евстахій Нагірний. 386) о. Богдан Липський — всі зі Львова. З краю: 387) Евген Лібацький. 388) Д-р М. Нижанківський, Киверці. 389) Стефан Тищенко. 390) Інж. Іван Гнойовий. 391) Д-р Іван Бартків. 392) Сергій Закрасняний. 393) Гіляр Юрченкович. 394) Филимон Кульчицький. 395) Інтернат П. П. Духовн. Семин., Кремянець. 396) Д-р Олекс. Церковний. 397) Проф. М. Вишиванюк. 398) Володимир Затхей. 399) Надія Шкляр. 400) Юрій Липницький. 401) Фридерик Майстер. 402) Адольф Марків. 403) Яків Фартушний. 404) Федір Сумневич. 405) Монастир оо. Василіян, Жовква. 406) Д-р Микола Багриновський. 407) Григорій Хомяк. 408) Д-р Арсен Річинський. 409) Д-р Ілля Салагуб. 410) о. Теофіль Чайківський. 411) о. Волод. Мармаш. 412) Одарка Брикович. 413) Стефан Кривяк. 414) Григорій Лебедович. 415) Д-р Михайло Павлик. 416) о. Мирослав Черкавський. 417) Софія Ульванська. 418) о. Василь Клос. 419) Юлія Тимкевич. 420) Василь Павенський. 421) Павло Панченко. 422) Д-р Іван Малко. 423) Василь Вец. 424) о. Михайло Пирожок. 425) Юрій Кірківченко. 426) Дмитро Хоптян. 427) Д-р Олександер Лев. 428) о. Мирон Колтунюк. 429) Максим Гнідан. 430) Семен Войтюк. 431) Антін Басай. 432) Українбанк, Рівне. 433) Льонгин Кобилянський. 434) Теодор Назарчук. 435) Теодор Мусій.

(Дальший виказ в чергових числах.)

На парляментарній арені.

Промова сенатора д-ра Антона Горбачевського, виголошена на пленарнім засіданні сенату 26. лютого ц. р. при генеральній дебаті над буджетом.

(Продовження.)

Особливу опіку розтягає уряд над усякими товариствами та установами, що їх українські громадяни закладають із свого почину для господарської самопомочі чи для культурно-освітнього життя. Ріжні постанови поліційно-санітарні, поліційно-огневі та всякі інші розпорядки приноровлюють тут, якщо йде про те, щоб яка установа не була заснована, або як іде про те, щоб істнуюче товариство або установу розвязати.

Головний орган виконуючої влади державної адміністрації, поліція, відзначається особливою ревністю, якщо йде про українських громадян, або українські установи. Громадянин української народности є безперервно під поліційним наглядом, без огляду на своє суспільне становище та без огляду на те, чи колинебудь мав який конфлікт з карним законом і був у тому положенні, щоби компетентна влада рішила над ним цей нагляд, або ні. А цей нагляд є дійсно надзвичайно дошкульний: слідять за кожним кроком, встрявають у відносини приватного життя, так що люди живуть у якімсь виїмковім стані поза правом.

Громадян української народности силують нераз до деяких чинностей та манифестацій, до яких вони на основі обовязуючого права не можуть бути силувані. Один приклад: Вже нині згадано тут про манифестації, які не знати чим були загорнювані з приводу ухвали зміни конституції, переведеної в соймі 26. січня 1934 р. Зараз найблизчого дня розпочалися ті манифестації, очевидно не тільки тут, у столиці, але також і на провінції по всіх містах та містечках. Мені знані випадки з двох місцевостей, де зарядженo манифестацію при помочі вивішування зомів прапорами. А коли деякі громадяни, що не були захоплені ухваленням зміни конституції, уважали за відповідне не піти за цим окликом та не удекорували своїх домів, то державна поліція негайно з великою ревністю почала доходження з метою потягнути неслухняних громадян до відповідальности. Причиною репресій була тут негативна постава громадян супроти одної ухвали, яка очевидно не має ще сили закону і до котрої не можна ставитися так, як до закону.

Загал українського громадянства стверджує на кожнім кроці, що всякі зарядження та розпорядки влади мають для нього тільки одну сторону: обовязок носити тягарі без участи в правах і користях. В таких умовинах трудно вимагати позитивного прихильного відношення до державної влади, якої посунення неоднократно нищать цінности моральні чи культурні, добуті часто боротьбою цілих поколінь. І цим треба обяснити ту негативну реакцію, яка мала місце в 1930 р., а яка обявилася у спорадичних саботажах. Державна адміністрація не станула на висоті свого завдання. Ми були свідками жахом проймаючого явища, яке носило назву пацифікації. Я не буду наводити подробиць цієї трагічної акції, бо вони у цій високій палаті відомі з тогочасної дискусії, яка з того приводу тут велася. Та зазначу тільки, що пацифікацію переводжено під гаслом збірної відповідальности не тільки в тих місцевостях, де притоку до цього давали саботажі, але вона відбувалася і приноровлювали її також там, де про ті випадки зовсім не було чутки. Всякі протести, представлення і прохання поладнати справу не мали успіху і ми нині є в тому положенні, що взагалі не знаємо, чи яку справу, звязану з пацифікацією, поладнано прихильно на користь тих, які були пошкодовані. А чей же фактом є що тоді було кілька випадків смерти, що були у звязку з пацифікацією. А скільки осіб було тяжко побитих і покалічених! Не кажемо вже про ті матеріяльні шкоди, які виникли з пацифікаційної акції. Як усе те завжити, то дійсно мовчанка і брак всяких заряджень у цім напрямі дають притоку до застанови.

В ділянці законодавства переведено цілу низку законів, яких вістря звернене проти свободи нашого національного розвитку. Насамперед дозволю собі звернутися до закону про устрій самоврядування. Перед відомою деклярацією з 14. березня 1923 р. були переговори між польським урядом і рішаючою комісією Антанти, у висліді яких принято зобовязання Польщі щодо надання Східній Галичині широкого територіяльного самоврядування — так тоді ті зобовязання формульовано. Остаточно уряд зовсім не прийшов з конкретним проектом закону, який полагоджував би це питання.

Вправді ухвалено закон з 26. вересня 1922 р. про т. зв. воєвідське самоврядування, але є це закон рамовий, який не приніс ніякого змісту. Зате мин. року внесено проект закону про частинну зміну самоврядного устрою, що його парлямент ухвалив; той законопроект є запереченням самоврядування, противелжністю того, що представляє собою самоврядування. Характеристикою того закону є передовсім те, що самоврядні функції відібрано громадським самоврядним союзам, а громадські органи стали органами державної адміністрації. Очевидно, що в цих умовинах абсолютно не можна сподіватися ніяких користей для справжнього самоврядування і не може бути мови про самоврядування по думці деклярації з 14. березня 1923 р.

Проект конституційного закону, поминаючи інші недомагання, вносить дуже важну, дошкульну для українського населення новість у тім напрямі, що українське населення є виключене від активного та пасивного виборчого права до сенату. Введено там диференціяцію громадян на таких засадах, що для українців у сенатських виборах абсолютно нема місця, так, що остаточно знайшлися ми на становищі громадян якоїсь другої чи третьої кляси, на яких тяжать обовязки, тягарі оплачування податки, даними і т. д. включно з обовязком військової служби, без участи в громадянських правах.

(Докінчення буде.)

З ПОДОРОЖНІХ ВРАЖІНЬ.

Наш контакт з еміграційними групами. — Зїзд українських еміграційних організацій. — Наше гостювання на тому Зїзді. — Фільма українських діячів.

Використовували ми побут у Празі передовсім на те, щоби ввійти в контакт з усіми групами української еміграції та зорієнтуватись у їх настроях і зокрема зібрати інформації про їхнє становище до зактуалізованої в нас тепер справи національного українського конгресу.

На підставі переведених розмов я прийшов до глибокого пересвідчення, що вся українська нац. еміграція, без огляду на ріжниці в її політичних і соціяльних поглядах, щиро прагне консолідації всіх національних сил. І зовнішні і внутрішні події вплинули на такий її настрій і зродили в ній такі бажання. Таким самим бажанням пройнята і та частина еміграції, що вважає себе безпартійною, політично незріжничкованою. І саме в тій групі непартійних зродилася та виросла на праському терені сама ідея конгресу.

Загально кажучи вся еміграція за виїмком націоналістичної групи поставилась позитивно передовсім до створення підготовчої міжгрупової та міжпартійної підготовчої комісії до конгресу. Підготовча комісія повинна стати саме тим органом, який одинокий зможе зговоритись щодо плятформи і програми конгресу; такої плятформи і такої програми, які булиб до прийняття для всіх відтінків української національно-політичної думки.

Так ставили ми справу конгресової підготовки в наших розмовах з усіми: і з радикальними демократами (проф. Мацієвич і Шульгін), і з соціяльними демократами (Мазепа і Феденко), і з соціялістами-революціонерами (Григоріїв), і з хліборобами-державниками (Зоц), і з представниками париської Головної Української Еміграційної Ради (Шульгін, Сальський, Славінський, Смаль-Стоцький, Чикаленко, Шуминський).

Саме в часі нашого побуту в Празі відбувався там зїзд зорганізованої в Головній Еміграційній Раді у Парижі наддніпрянської еміграції. На тому зїзді стояла на денному порядку і точка про національний конгрес. Ми були запрошені на цей зїзд. З запрошення ми скористали. Бажали познайомитись зі становищем зїзду до справи конгресу. На жаль цю точку президія зїзду того дня з порядку зняла. Нам пояснили, чому це сталося і ми порозумілись, коли зможемо про це поговорити з президією. Сам зїзд зробив на мене симпатичне враження. Наша гостина на ньому була коротка, бо на нас чекали інші справи. А жалко, що ми були примушені його так скоро залишити, бо звідомлення з місць (з Польщі, Болгарії, Румунії, Франції, Бельгії, Югославії, Люксембургу, Чехословаччини та Туреччини) про життя-буття еміграції були незвичайно цікаві.

Всеж таки на тому зїзді я довідався, що в Головній Еміграційній Раді в Парижі зорганізована велика скількість української еміграції, розкиненої по всіх країнах Европи. Делегати, що були на зїзді, репрезентували, як мене інформували, понад 16 тисяч зорганізованої наддніпрянської еміграції. Головою париської Еміграційної Ради є проф. О. Шульгін. На зїзді проводив нарадами ген. Сальський.

У Празі мав я змогу ввійти в контакт з цілою низкою українських громадських діячів, що пробувають тепер на еміграції та обмінятись з ними думками на актуальні для нас теми. Крім згаданих уже в попередніх описах пп. інж. Гальки, проф. І. Горбаченського, проф. Антоновича й інших, приємно мені було стрічатись і говорити з метким і рухливим інж. Яреминомі, з палким д-ром Фрищином, з поважним д-ром Мериндою, з милим інж. Каратницьким, з заслуженим для української науки акад. проф. д-ром Степаном Смаль-Стоцьким, з проф. Шульгіном, Славінським, Сальським, В. Садовським, Л. Чикаленком, Д. Дорошенком, Сірополком, д-ром Р. Смаль-Стоцьким, з молодим і скромним поліглотом Метельським, Зоцом, д-ром Дольницьким, Вировим, Обідним, Животком, дир. Макаренком, д-ром Бойчуком, Мірним, Косенком, Зленком, Січинським, д-ром Якубівським, д-ром Кандибою, Д. Антончуком, з послом д-ром В. Залозецьким, Геродотом, Паращуком, з В. Приходьком і Васюком. Цеж ціла фільма українських громадських діячів. Цеж цілий калейдоскоп індивідуальностей, вдач, характерів і одночасно оригінальних думок та насвітлювань наших відносин і не лише нашого, але й чужинного життя.

Вас. Мудрий.

Австрійські справи.

Габсбурги. — Консультативний пакт. — Нова конституція.

ЛЬОНДОН, ПАТ. „Евнінґ Стандард" впевняє, що небаром треба дождатись рішучої акції з метою привернути монархію Габсбургів. Як каже щоденник, англійський уряд не має нічого проти цього. У британських колах відмічують, що мировий договір у Сен Жермен не згадує про наказ відмови Габсбургів. Документ, яким б. цісар Карло визнав республиканський устрій Австрії згорів в пожежі австрійської палати справедливости в 1927 р., з формально цісар Карло ніколи не зрікався престолу. На перешкоді був би тільки декрет народніх зборів з 1919 р., що вигнав усіх Габсбургів з Австрії, але сьогодні вони не істнують, а кн. Штаремберг, командант Гаймвери, поставив внесок відкликати цей декрет. Союзні держави цікавляться тільки справою збереження незалежности Австрії.

ВІДЕНЬ, ПАТ. „Наєс Вінер Таґблят" пише, що Австрія, Мадярщина й Італія задумують заключити консультативний договір та заключити низку економічних, не митних а реґіональних договорів. Є надія, що Чехословаччина до того договору приєднається і трудніша справа буде тільки з Німеччиною, бо оживлення Трієсту шкодитиме портам у Бремі й Гамбурзі.

ВІДЕНЬ, ПАТ. Тут відбуваються наради в справі введення в життя нової тимчасової австрійської конституції, яку оголосять як розпорядок. Нова конституція не чіпає автономії окремих країн, краєві сойми істнуватимуть на становій основі. Творці нової конституції є проти уніфікації й бажають задержати дотеперішні історичні форми.

—o—

Новий москвофільський провід.

Зза куліс діяльности „Русской Сел. Организації."

В грудні м. р. ми коротко інформували наших читачів про хід зїздів москвофільської партії, а саме: Т-ва Качковського і „Русской Сел. Организації". Ми, українці, були головно цікаві на те, яке становище займе новий виділ (совіт) „РСО" під проводом радника п. Гулля, сеніора Ставропігії, супроти політики й господарки посла Бачинського і комп.

Нині, по упливі щойно двох місяців, уже маємо такі дані, про які бажалиб ми тепер коротенько згадати. Склад виділу „РСО" з початку давав підстави додумуватися, що поведе свою політику все таки по лінії потреб селян, на котрих, як самі провідники голосять опирають свою партію. Того ми ожидали в першу чергу від предсідника РСО п. Гулли, що мав серед українців і самих москвофілів марку: жадна гонорів і почестей, але людина чистих рук! Це останнє вказувало би на те, що п. Гулла не піддасться впливам таких одиниць, які торгують „русскою" політикою, гейби січкою. Показалося, на жаль, що п. Гулла піддався в цілості під впливи таких діячів, як посол Бачинський, о. Яворський, редактор Сірко-Білинський і ін. А яку політику ведуть згадані панове, ми вже нераз згадували і вона загально відома.

І чому ми, українці, змушені займатись галицьким москвофільством? Ми вже давніше узасаднювали причини і про це широко писали на наших сторінках. Нині згадаємо, що українське громадянство не однаково підходить до розвязки цієї затяжної проблеми серед нашого народу. Тому то й москвофільство дальше ширить серед нас деморалізацію і наносить нашій загальній справі всеж таки делі шкоди.

Українське громадянство, головно інтелігенція, уважає справу галицького москвофільства за якийсь старий і вже не шкідливий пережиток, легковажить собі його, або атакує його, себто москвофільство гостро, через що повстають нераз негодування, головно на провінції. Інші вправді здають собі справу з ваги такої аномалії серед нашого народу, але не найшли способу розвязки: як треба підійти і яку тактику прибрати, щоби цю аномалію зліквідувати. А слід памятати, що для поневоленої нації навіть найменші національні і партійні розбіжности коренні саме для тих, котрим за тім заслежить.

Всім нам відомо, які шкоди наніс посол Бачинський нашому всенародньому зорібкові і всім нам знані процесові ревеляції Бачинський-Липецький. І щож? П. Бач-ий дальше сидить в комісарськім стільці в „Нар. Домі", не зважаючи за старання й інтервенції як українців, так самих москвофілів, (розуміється в імені таки „Н. Д., а не „РСО" або Ставропігії, яка є статутарно обовязана боронити інтересів тої інституції!).

В чім-же увмістовлюється та шкідлива акція москвофілів? Про це скажемо кількома словами.

Відомо, що орґанізаційна вартість „РСО" і її проводу мала і дуже слаба. Опирається „РСО" на нечисленнім гуртку політичних спекулянтів і карієровичів. І якщо ті люди находять ще сякий-такий ґрунт у селян, то це лише з причин несвідомости і добродушности. Ті несвідомі вже нині талергофці, приїхавши до Львова чи деінде на якийсь зїзд чи збори, вірять таким промовцям і їх демаґогії.

Під таким „дуром" відбувся і зїзд „РСО" в ... м. р. Не найшовся ні один „русскій", який би був мав відвагу поставити запит: Що властиво провід зробив і до чого прямує? Що зроблено в справі „Нар. Дому" і які принято заходи, щоби охоронити це майно перед ліцитацією? Де є пендійні фонди в „Н. Д."? І т. д.

А що робить новий провід „РСО"? Зараж з самого початку пішов мельдунок до ББ разом з послами Бачинським та о. Яворським. П. Гулла, який удавав перед „русскими" з провінції ... га Бач-ого, разом з ним покумався і разом з ним нині робить виїзди до ріжних чинників, а останньо в лютім ц. р. до Варшави. П. Гулла заявив „русским" наївникам, що міністри приобіцяли дати більше, як вони самі сподівались! Отже ... тання, що властиво дістали? І хто?

Нам відомо, що мізерних 25 тисяч ... аж три маєтні товариства: Ставропігія, Качковського і „Русскій Пріют" дописали, не ... на делеґації і т. д., не дістали. Нам відомо, що зїзд „РСО" ухвалив рятувати „Защиту Земли", а ті самі люди і референти знову за зїзді „Общ. Качковського" рішали, що „Защита Земли" ... же падати, бо „русскій" народ усе переможе. Цікаво, що на це скажуть члени „Защиты Земли", як їм прийдеться платити по 500 зол.?

Знаємо також, що п. Гулла ... своїй партії ... віцію для ... там обіцяв?!

Політика й література.

ПАРИЖ, 6. III. ПАТ. У париських літературних колах викликує велике занепокоєння французький переклад книжки Гітлера „Моя боротьба", який заповіло одно видавництво. Французький видавець, якому відмовили ріщуче права перекладу, заявив в отвертому листі до преси, що з патріотичних мотивів уважає недоцільним рахуватися з відмовою німецького видавництва, що має авторські права згаданої книжки і починає видавати переклад. Визначні французькі письменники, м. і. Ашар, запротестували палко проти цього, доказуючи, що ніякі політичні мотиви не обосновують злочину проти авторської конвенції. На думку французьких письменників, ця справа понижує Францію і створює прецеденс, який використають закордонні видавці, видаючи без авторизації переклади з французької літератури.

[illegible], що о. Гулла у Варшаві домагався [illegible] Народнього Дому колеґії, зложеній з [illegible] членів, а саме пп. Гулла, послів Бачин[ського], [illegible] о. Яворського, Цебриньського і правдо[подібно] [illegible] д-ра А. Копистяньского.

Знаємо, що „делегати“ просили у Варшаві [під]тримки для кооперації (інакше: субвенції), бо [каса] „Нар. Дому“ нині пуста. Не від речі буде [illegible] „Нар. Дому“ [illegible] представникам по[...] [illegible] кооперативним представникам по[...] [illegible], які находи підприємає „Ревіз. [illegible] Русских Кооператив“, бо це був би вже [illegible] непростимий гріх і скандал, якби такий [illegible] Союз мав дістати право нарівні з РСУК! [illegible] якого наміру дискредитувати „Русск. Рев. [Союз]“ [illegible], але його „заслуги“ на полі кооперації й [illegible] самі за себе говорять. А чим воюють [illegible] директори того „Р. Союзу“, то принагідно дамо відповідь на „спростування“, яке дирекція „РРС“ надіслала до „Діла“ і яке було поміщене дня 11. 11. м. р.

Знаємо, що делеґація до Варшави в лютім ц. р., себто пп. Гулла, його спец-дорадник Сірко-Білинський і один з директорів „РРС“, предкладали там великі проекти на поборювання українців. У висліді, здається, маємо окремого адміністратора для Лемківщини. Хочемо вірити, що поважаний і зрівноважений о. д-р М. Нагорянський не піде на ніякі експерименти, бо чейже сам добре знає, що москвофілам не йде про охорону релігії, а власне про терен національної боротьби.

Як уже з повищого шн. читачі бачать, хоч „РСО“ партія мала, але її кирияна робота в нашому народі все таки ширить деморалізацію. Чиж маємо так дальше безрадно глядіти на малу горстку національних шкідників? У тім напрямі українське зорганізоване громадянство мусить устійнити тактику супроти москвофілів.

Дещо про студії в краю

І за кордоном.

Тисячі молоді з покінченими студіями без хліба. — Дещо про медичні студії. — Вага студій за кордоном.

Старше покоління поволи вимирає, а приріст інтеліґентного молодняка в нас мінімальний, — [illegible] хотімось вниз, отже кожний бачить, що повільно корчимося і маліємо. В довоєнних часах кожний, хто у нас скінчив університетські студії, мав уже тимсамим запевнений [хліб], бо находив легко посаду або джерело заробітку. Сьогодні сотки, а то й тисячі нашої молоді з укінченими студіями марнуються, бо не находять варстату праці. Виглядало би, що українська суспільність має вже надмірну надпродукцію інтеліґенції, але реальна дійсність викаже щось протилежне. Є в нас маси народу, та у природному іствуванні й розвитку нації ніколи не грає кількість, тільки якість. Нас повільно заганяють у вузькі рамці життя зперед 100 літ, коли був тільки „пан і хлоп“. Очевидно, нібито здійснюється закон природи словами Ґетого: „Wer schwach ist, muss zugrunde gehen“. Мабуть не відбіжимо далеко від правди, коли зробимо обрахунок, що у світовій війні на фронтах і в різних Талергофах згинуло 30.000 одиниць зпоміж інтеліґенції і стільки саме жертв коштувала нас українська війна. Значить: лишилося ще всього інтеліґентного дорібку кільканадцять тисяч. Число: 4—5.000 учителів, 30.000 священиків, 600 інженерів, 400 лікарів, 400 адвокатів, кілька [illegible] кооператорів і приватних урядовців — решта нотарі, судді, купці, ремісники, що зрештою [illegible] дуже нечисленні.

Цей сумний стан відчувають найкраще хочби наші редакції і видавництва. Адже загально відомо, що число передплатників і покупців наших обох щоденників дуже-дуже скромне. Просто нема кому передплачувати і купувати. А не забуваймо, що перед великою війною виходило для нашого народу в Галичині (без північно-західних земель!) не два, а шість щоденників: „Діло“, „Нове Слово“, „Руслан“, „Народна Часопись“, „Галичанин“ і „Прикарпатская Русь“.

Для частинного висвітлення непотішного стану хочу тут говорити про медичні студії; є це найпоплатніший фах. Коли Німеччина має армію, зложену з 60 тис. лікарів, а в двоміліоновім Відні працює аж 5.000 лікарів, то на наших землях по цей бік кордону ще сміло може поміститися понад 2.000 українських лікарів і не повинно би бути конкуренції.

Фреквенція учеників по наших ґімназіях у порівнанні з довоєнними часами змаліла дуже значно та і ті нечисленні, що здають матуру, не мають де подітися, бо не кожному щастить бути принятим до польської вищої школи. Лишається тільки теольоґія. Тому багато марнує [illegible] і „лакує“. Дехто з наших студентів радо виїхав би за границю на студії, але багатьох відстрашує непевність чужини і нострифікація студій — опісля. А нам дуже треба солідних людей з европейським світоглядом, щоб училися на чужому ґрунті і в інших обставинах, де ніхто не понижує гідности в людині і не кричить „[illegible] бевчельносьць“, коли чує українську мову. Поїхати на студії в Европу значить: бути між людьми, почуватися людиною і самому стати людиною з почуттям власної гідности.

Правда, нострифікація не є приємна річ. Тому то по всіх европейських державах нострифікацію зредукували до мінімум, до зладання [illegible] 1—2 предметів; там це тільки формальність, заплачення промоційної такси і відповідна церемонія. Зате у нас нострифікація з відомих причин сильно утруднена: допускають нині [illegible] українців до унів. студій, а заграничні дипломи треба нострифікувати і при цьому [illegible] покласти, а то й потрійні такси. Значить хто має сильну волю і непереможне хотіння скінчити студії, хоч не має достаточних фондів, може це зробити за границею. Але коли є бідний, не має права скінчити студій ні тут, ні тимбільше за границею.

Як поводяться супроти нострифікантів у львівському університеті, можна би сказати дуже багато. Коли на львівському ґрунті приходить такий нострифікант у своїй справі до професорів (ендеків), чує стереотипні запити: „A pan czemu tam nie zostal?“ „Może by pan gdześ wyjechal?“ (побожне бажання проф.). Або: „A... там (хочби у Празі, Ґрацу або Відні) ніц не учов, там ніц не умейов“. Нібито забувають, що з німецької медицини і з німецьких підручників користають усі народи в Европі, в тому числі й поляки. Наші лікарі, бувші нострифіканти, тямлять добре ту „приємність“, якої зазнавали у Львові в часі нострифікації.

Дивно тільки, що ніхто з наших компетентних чинників не цікавився дотепер справою нострифікації взагалі і не підносив про неї ніде голосу. А тимчасом, це дуже важна справа ще й нині, хоч нострифікантів тепер з року на рік менше, а для декого (фармацевтів) нострифікації вже взагалі замкнені. Та не зважаючи на всі трудноші, наша молодь, якщо тільки має охоту і деяке матеріяльне забезпечення, повинна їхати, коли не може студіювати в краю, у широкий світ.

Decubitus.

Протижидівські ексцеси в Клобуцку.

ЧЕНСТОХОВА, ПАТ. Дня 2. ц. м. в Клобуцьку ченстоховського повіту, вечором напало на вулиці на місцевих жидівських купців кількох типів, що почали їх бити. На крик напалених вибігли мешканці сусідніх домів, яких напасники теж заатакували. У висліді випадку тяжко поранили ногами двох жидівських купців, три інші одержали лекші рани. У слідстві виявилося, що напасниками були відомі поліції авантюристи, пачкарі й злодії. Їх арештували. В два дні опісля т. є. 4. ц. м. відбулося в парохіяльному костелі в Клобуцьку поминальне Богослуження за душу Ґродковського і Вацлавського, замовлене станицею Народової Партії (Стронніцтва Народ.). Після Богослуження вийшли члени Нар. Партії з костела й намагалися сформувати з принагідних обсерваторів та селян, що були в костелі, похід, але поліція до цього не допустила. З криком: „Відбити арештованих“, розділились члени Нар. Партії на дві ґрупи: одна небаром розійшлася, друга пішла на кладовище парохії, що лежить проти будинку поліції й обкидала його камінням, вибиваючи декілька шиб. Коли на візвання поліції демонстранти не розходились, командант поліції стрілив вгору на пострах, що остаточно успокоїло демонстрантів. Усі втікли. Після ліквідації демонстрації у місті настав спокій. Слідство у справі нападу на купців й демонстрації веде місцева влада.

Зміна в совітській системі.

МОСКВА, 6. III. ПАТ. Совітський уряд задумує, як зачувати, основно зреорґанізувати адміністраційну владу, а саме має створити нарком внутрішних справ, що перебрав би частину агенд ГПУ. За тими вістками ГПУ пересталоб іствувати як самостійна установа. Офіційні совітські кола не підтверджують ані не заперечують цих вісток, відмічуючи, що не мають в тій справі ніяких інформацій.

Напередодні пятої вистави УФОТО.

Щороку влаштовує „Українське Фотоґрафічне Товариство“ у Львові виставу праць своїх членів. У цей спосіб перевірює воно мистецький рівень українських фотоґрафіків та запізнайомлює широкий загал українського громадянства з новими напрямами, з новими мистцями в цій ділянці.

Українське громадянство все живаво цікавилося виставами УФОТО. Там находило воно враження, які можна знайти тільки на виставі чорно-білих картин. Дехто відвідував вистави тільки з цікавости — як виглядає вистава фотоґрафіки? Але ніхто не відходив з вистав знеохочений до новітнього чорно-білого мистецтва. Навпаки, чимало було таких, що набирали твердої й рішучої постанови придбати фотокамеру й самому стати в ряді світливців. І УФОТО радо подавало дружню руку таким новикам, що сьогодні переростають уже своїх вчителів та стають авангардою українського фотоґрафічного руху.

Українська преса щиро привитала відкриття І-шої Вистави УФОТО у грудні 1930 р. Цеж була небуденна подія в західньо-українському культурному й мистецькому життї! Молодозасноване УФОТО вперше презентувало перед загалом зорґанізовану працю своїх членів. Говорили й писали про Виставу багато. Заповідалися навіть непересічні таланти, які не завели й згодом стали справжніми корифеями української фотографіки. У першій пятирічці своєї діяльности виконало УФОТО плян праці на повних 100 прц. Сьогодні має воно 70 активних членів матірнього Т-ва у Львові, має 2 філії (Станиславів, Тернопіль), видає власний журнал „Світло й Тінь“, присвячений справам фотографії, має багату фахову бібліотеку, просторе й легкодоступну домівку (при вул. Шашкевича 5), модерно і вигідно влаштовану робітню-темничку, дає відчити, імпрези, вечірки з діяпозитивами, фільмами і т. п.

В травні ц. р. влаштовує УФОТО у Львові Пяту Виставу Української Фотоґрафіки. Правильник участи у Виставі вже розіслано на всі відомі адреси українських світливців і комітет переводить підготовчі праці до відкриття Вистави. У звязку з цією Виставою насуваються деякі питання, що їх не вияснено у правильнику та які для майбутніх учасників не можуть бути маловажні.

Що присилати на Виставу? Чи світливецьаматор з провінції є в спроможності брати участь у Виставі? Який ключ оцінки прикладатиме жюрі до техніки виконання картини? — це питання, з якими раз-у-раз звертаються до Виставового Комітету поодинокі зацікавлені світливці.

Тому, що запити обертаються, майже довкола одних і тих самих справ, постараємось відповісти на них на цьому місці, бодай, загально.

Цьогорічна Вистава УФОТО присвячена *загальній фотографіці*, себто не має якоїсь, точно накресленої вимоги щодо сюжету здіймання. Тема знимок — довільна. Можна присилати краєвиди, портрети, студії мертвої природи, композиції, жанри, спортові, прогулькові і т. п. Такими виставами були І-ша й ІІ-га, де автори присилали свої праці на довільні теми.

Щодо другого запиту, то світливці з провінції мають спроможність куди кращу, ніж міські, прислати на Виставу праці оригінальні й мистецькі. Вони мають перед собою дуже вдячну й невичерпану тему — етнографію. Побут і звичаї українського простолюддя, ноша, праця, дають безліч можливостей, як цікаво підхопити життя. Правду кажучи, на попередніх виставах етноґрафія була дуже слабо репрезентована й через

те вистави не віддзеркалювали як слід українського життя та не виповнювали завдання української фотографіки. Інші народи дуже дбають про питомий етнічний характер своєї фотографіки, через що витворились навіть спеціяльні стилі світової фотографіки. Ми теж маємо сюжети, не подибувані в інших народів та які нашу фотографіку зуміють найкраще схарактеризувати, як українську. Супроти цього поле до попису на Виставі мають у першу чергу світливці з краю.

Ключ оцінки, які приймати картини не повинен бути „драконський". Раз тому, що наша фотографіка ще дуже молода, та не володіє сильною та широкою технікою, друге, що вже в самому правильнику обмежено кількість приниманих праць до числа 10.

А тепер коротка порада самим майбутнім учасникам Вистави: *потрактувати справу поважно!* Речинець короткий, бо до 5. квітня всі картини повинні бути прислані до вжитку Виставового Комітету. Кожний може вибрати 10 негативів з усіх своїх знимок. Побільшити їх теж не важко, тимбільше, що приходять з поміччю в цьому випадку самі члени УФОТО, які згодилися повсім безкорисно, тільки за зворотом коштів матеріялу, побільшувати до бажаних розмірів присилані праці. Вписове на Виставу коштує 3 зол. Всі справи, звязані з Виставою полагоджують референти, визначені Виставовим Комітетом, до яких звертатися треба по адресі: Я. Савка, Львів, Батрія 24.

——o——

Розпорядок про ренти для українських інвалідів.

У „Дзенніку Устав" з 5. березня появився розпорядок міністра суспільної опіки та міністерства скарбу про ренти для вояків інвалідів бувшої української армії.

——o——

З відчитової салі.

Українська проблема в освітленні біольогії.

В неділю, 25. лютого відбувся в салі „Української Бесіди" заходами Богословського Наукового Т-ва і Академічного Сеніорату виклад **д-ра Маркіяна Дзеровича** на тему **„Українська проблема в освітленні біольогії"**. Виклад був повний цікавих та оригінальних думок і вислухало його з увагою понад двіста слухачів.

Розглядаючи правне становище родини в ріжних народів, вказав прелеґент на факт, що нації і держави, в яких родинне життя спиралося на засадах Католицької Церкви, осягали скорше і на довший час сильну державну організацію, ніж нації і держави, в яких не було родинної дисципліни. Одначе з часом, коли лібералізм і матеріялізм, а в парі з ними бажання матеріяльного добробуту і необмеженого вживання втіх домагалися обмеження народин, починає корчитися провідна верства нації — інтеліґенція. Це було в дальшому причиною деґенерації і вимирання та загибелі націй і держав. Прикладами з історії і статистичними даними виказав дальше референт слушність своєї тези, що народи доходять до розквіту тільки тоді, коли родина і подружа не є інституцією вживання і вигоди, але інституцією відповідальности перед божими законами.

Прелеґент спинився довше над теорією спадковости Григорія Мендля, яку потверджують процеси позитивної і неґативної селекції при розквітанні і вимиранні народів. Вичисливши дідичні прикмети соматичного і психічного характеру, зясував також новітній медичний напрям — евґеніку і її підстави, що льоґічно спираються на студіях про закони розвитку й упадку народів, а теж на законах спадковости Мендля. Евґеніка вважає можливим розріст народів тільки тоді, коли інтелектуально найвище поставлені родини шляхом прав спадковости передаватимуть більшій скількості нащадків свої зразкові прикмети, а в першу чергу прикмети морального і державно-творчого характеру.

Коли взяти під увагу українську націю, то назагал не проявляються ще ознаки ділання упадкових законів. Одначе в еліті нації, в інтеліґенції, слідні вже прояви деґенерації. Тому рішучий зворот до засад католицької етики і пристосування її в цілості в родинному житті є пекучою вимогою часу, тимбільше, що нарід, і так вже ослаблений останнім лихоліттям, стративши ще свою провідну верству, дуже легко може стати тільки звичайною етнічною масою.

НА ОРГАНІЗАЦІЙНОМУ ФРОНТІ.

Зїзд УНДО в Лютовиськах, повіт Лісько.

Дня 8. м. м. відбувся в Лютовиськах при участи соймового посла п. **Ілька Лисого** зі Львова річний зїзд УНДО, в якому взяло участь поверх 70 делеґатів з поодиноких громад лютовиської округи. Нарадами проводив **о. Олексій Дацишин** з Поляни. На денному порядку нарад була справа виборів до громадської, волосної та повітової самоуправи і перевибір Повітового Народнього Комітету УНДО на округу Лютовиська. Посол **І. Лисий** обширно обговорив новий самоуправний закон та зясував, як треба підготовитись до успішного переведення виборів до громадських рад. По дискусії, в якій забирали голос поодинокі представники сіл, рішено візвати всі громади лютовиської округи, щоби приступили до організування місцевих виборчих комітетів, які малиб за завдання взяти в руки підготовку та переведення громадських виборів.

У склад нового Повітового Народнього Комітету однодушно вибрано отсих громадян: голова **д-р Малиніський Степан**, адвокат з Лютовиськах, члени Комітету: о. Олексій Дацишин з Поляни, Микола Грицик з Лютовиськ, Ілько Іванів з Лютовиськ, Гнат Гоняк з ... Дмитро Литка з Росохатого, Іван Гавдан з ...равиви, Іван Грицик з Протісного, Іван С... з Царинського, Олекса Дзядик з Бережок, Михайло Гащак з села Хміль і Михайло Л...ко з Кривок. Заступниками членів Повіт. Народнього Комітету вибрано: Степана Ш...ського зі Смільника, о. Василя Трищ... з Волосатого і Петра Мандзяка та Івана Т... зі Ступосян.

Польський місячник про українську культуру.

Виходить у Львові, недавно, польський місячник „Сиґнали", присвячений суспільним, літературним і мистецьким справам. Видає його гурт молодих львівських авторів, мало ще відомих, так само як їх орган, ширшому загалові. Останнє число подвійне (4—5-те), що появилось нині на 16 сторінок з 41 ілюстраціями це перше взагалі цих розмірів польське видання за останніх 15 літ, що всесторонне освітлює ріжні ділянки нашої сучасної культури.

З огляду на те що ця наша культура для поляків, які живуть поруч із нами „невідома земля", редакція „Сиґналів" звернулась до ріжних українців, прохаючи статтей на означену тему. Находимо тут статті на загально культурні та літературні теми, і спеціяльні про поезію, про розвиток нашого театру і його теперішній стан, про малярство, ґрафіку, різьбу, повість і новелю, сучасний стан гуманістичних ... про сучасну музику, про українську ... Більшість статтей наскрізь інформаційна, всі вони написані живо, не без індивідуального підходу.

Редакція „Сиґналів" у коротенькій статті заявляє, що це видане ними число не політичний акт, а чисто культурний і що не вільно ... авторам підсувати якихнебудь політичних ... партійних мотивів. „За нами — пишуть „Сиґнали" — не стоять жадні партії ні організації, ... дістаємо ніяких підмог, — ми дуже самотні ... тільки завдяки зусиллям та захопленню ... можемо здійснювати наші ідеали та домагання".

У цьому числі находимо переклади новель В. Стефаника, М. Черемшини і Ж. Процюка та 17 поезій ріжних наших авторів. Видане ... багливо і культурно.

Напрямні американської господарки.

ВАШИНҐТОН, ПАТ. Президент Рузвельт виголосив по радіо промову, в якій зясував основи й мету нової економічної політики Зл. Держав. Рузвельт візвав промисловців обнизити дальші години праці, щоби отак дати працю якнайбільшій кількості населення й отак добути рівновагу, якої так потрібно. Мусимо зясувати собі, говорив Рузвельт, що в нашій країні люди, які мають річно менш як 2000 дол. прибутку і ті творять 2/3 всього населення, це головна і основна консумційна сила американської продукції. Якщо зростуть прибутки тієї величезної частини американського народу, то і промисл і торговля теж покращають. Президент віджив рішуче, що його політика прямує виключно до того, щоби привернути добробут.

НОВИНКИ

— **Подвійне льосування** премій для передплатників „Діла". Вп. Передплатників, які вплатили передплату „Діла" за час до кінця червня ц. р., прохаємо слідити за своїм прізвищем у проголошеному списку на сторінках нашого часопису. На випадок непоміщення управненого до льосування або перекручення назвища прохаємо про це нас повідомити.

— **Підготовний курс до І. кл. нового типу при прив. коед. гімназії ім. кн. Володимира Великого в Рогатині.** З днем 15. березня ц. р. организується при прив. коед. гімназії в Рогатині безплатний підготовний курс до І. кл. нового типу. Зголошуватись на курс можуть учні (-ениці), які перед днем 20. серпня ц. р. скінчать 12 літ та не переступлять 16 літ життя. Приміщення найдуть учасники курсу в інтернаті Малої Духовної Семинарії в Рогатині за зниженою оплатою. Зголошення на курс приймає Управа гімназії в урядових годинах до дня 15. березня ц. р.

— **Позір Городецьке!** Народня Організація Українців м. Львова повідомляє, що в неділю дня 11. березня ц. р. о год. 4-ій пополудні в домівці читальні „Просвіти" при вул. Городецькій ч. 121 відбудеться анкета в справі помочи „Рідній Школі". Приявність всіх членів Народньої Організації обовязкова!

— **Присуди.** В Самборі відбувся процес проти гімн. абс. Романа Лаврова з Тустанович, якому закидали командантуру ОУН в Тустановичах та якого прихопили в менті, коли з Дрогобича ніс до Тустанович 10 кг. „Сурми" й іншої нелеґальної літератури. Підсудний боронився, що пакет з літературою дістав від незнаного типа у Дрогобичі і мав його передати в Тустановичах особі, що мала дожидати на нього, але суд не повірив у це і присудив його на 3 роки вязниці. — Бережанський суд розглядав справу Ів. Ґураля і 2 його товаришів з Бишок тогож пов., обвинувачених у приналежности до УВО і присудив: Ів. Ґураля на ... роки, Петра Галушку на 3 роки й Теод. Га...ша на пів року вязниці. Боронили д-р З...ний і д-р Бемко.

— **Львівська хроніка.** На вул. Городецькій ... Шах, що їхав тим возом, упав із возу та ... трамвай наїхав на віз із Доброшина. ...товкся. — У фабриці шмір Тенцера та С... Ґабриелівці вибухнув італійський страйк. Страйкують теж робітники фабрики „Па...рія". — У „Венецькому Готелі" при вул. Ре... тана застрілився Порфір Надашкевич (Тар...ського 26). Надашкевич був горожанином СРСР. і недавно перейшов на римо-кат. ... сповідання. — На Левандівці при вул. Со...кого ч. 6 намагався втроїти сільною кислотою безробітний 24-літній шофер Степан Р... Зробив це після суперечки з батьком, ... ваєвником, який не хотів йому давати грошей.

— **Син паламаря — злодієм.** В Гуменові ... Калуш вломався мин. тижня до церкви ... злодій і забрав зі скарбони 30 зол. Кілька ... пізніше люди в селі завважили, що син ... вого паламаря, 20-літній Степан Шимків, ... кілясь має гроші й хоче купити убрання ... досі бідував. Повідомлена про це поліція ... штувала Шимкова і він признався, що ...

Дві катастрофи пароплавів.

БУКАРЕШТ, ПАТ. 6. 3. Італійський нафтовий пароплав „Сан Тоні“ заскочив недалеко Констанци на скелі. Судно „Кинг Лір“ пішло йому на допомогу, але „Сан Тоні“, що мав на пробу важкому верму, розколовся й почав потапати. Спущено ратункове човно, у яке сіло 12 осіб. Але велманська хвиля перекинула його і 3 моряків втопило. Інших привезли на беріг, але по дорозі вони з холоду й виснаження померли. Капітан і 20 моряків залишилися на палубі пароплаву, але врятувати їх нема змоги, бо підійти до потапаючого судна годі.

ЛЬОНДОН, 6. 3. ПАТ. З Кантону повідомляють про жахливу корабельну катастрофу, що потягнула за собою сотні жертв. Недалеко порту затонув китайський пароплав, що мав на поклад около 500 осіб. Всі вони мабуть потопилися. На березі зложили досі трупи 350 втоплених, а товпи жінок і дітей мандрують вздовж лави трупів, шукаючи серед них своїх близьких.

—o—

По широкому світі.

— До Ковна має прибути нарком закордонних справ Літвінов.

— Канцлер Дольфус і премієр мадярщини Ґембеш приїдуть 14. ц. м. офіційно до Румунії і побудуть два дні.

— Латвійський уряд Бльодніка дістав 100 голосами проти 9 недовіря й уступив.

— Голова й генеральні секретарі федерації радикальної преси вирішили скликати надзвичайний партійний конґрес до Клермон у днях 12. і 13. ц. м.

— Основник і перший голова Міжнародного Олімпійського Комітету, Пєр Кубертен, дістав на університеті в Ніцці першу в цілому світі катедру олімпізму.

— Мін. Ґебельс видав обіжник, в якому взиває щераз власників театрів і кабаретів не допускати на сцену артистів неарійців.

— Совітський уряд створив нове відзначення, яке надаватиме совітським винахідникам за окремі заслуги в царині видавництва.

— Гакікові змагання СРСРГ-Швеція, що відбулися у Ленінграді, скінчилися програною Швеції 1:8.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Мати.

Стояла оподалік від решти глядачів і очі видивляла на Ільзу. Бачила її нераз і не два, може трицятьпять, може сорок літ — щодня. Гора як і інші в Славську. Навіть нижча від Кливи, чи якого там Тростяна. Деінде поросла кущами, деінде смеречиною, під верхом самітня хата, а далі щиль гори як лисава голова.

Стояла і очі видивляла на Ільзу.

А там поза кущі, поза рідку смеречину якісь чорні пунктики мельками. Показуються, зникають, знову витулькають і знову пропадуть.

Врешті одна по другім випливають на біле узбіччя... А випливши ростуть, чимраз більші й більші, вже з пунктиків ляльки, вже з ляльок карлики, вже з карликів... Ні! З карликів уже не переходять у дорослих, бо таки ще не дорослі.

Це т. зв. лещетарський доріст. Молоденькі не верховинці, а верховинчики зі Славська. Беруть участь у краєвих лещетарських змаганнях.

Зближаються як вітер. Один за одним, один за одним. Широко розставлені ноги, тіло в присідці, а кийками ще лещатам бігу додають.

Ніхто не бачить їхніх лиць. Тільки здогади ходять між Славчанами:

— Чи не Петро?-

— Ні, то Івась Шимів.

— А я міркую, що Гринько Михайлів.

Мати стоїть оподалік, уста затиснені, руки мнуть хустину, ціла постать подалася на стрічу малим лещетарям. А очі? Очі давно побігли на білу Ільзу. Перескакують з одного лещетарика на другого, заглядають під шапку, обсервують рухи... Шукають когось.

Ще в товпі глядачів тільки здогади, а матері очі вже заблисли як зорі.

— Васи...! — виривається з затиснених уст і щасливий усміх золотить лице.

Той там маленький, чорненький лещетарик, що так сміло вони закрут, що так завзято намагається перегнати інших. То він — Василь. То її син.

Не може мати встояти на місці. Біжить наперед, вибігла на „трасу“, але там безсердечний голос:

— Прошу вступитися з траси!

Вступається, бо знає, що не можна.

Але боком підійшла ще десять кроків.

Врешті її Василь вже на долі, вже коло неї. І перший.

Ще одно небезпечне місце, де всі майже „сиплються“. Не від мачухи і Василь. Висипався, тільки мелькнув дошками.

Мати пустилася на рятунок, але не треба. Василь знов на ногах. Згубив одну лещету. Хоче припинати.

— Добігай на одній! — кричить хтось зі старших лещетарів.

На одній, на одній! — просить мати.

І Василь штигулькає за одній.

Він серединою між двома стінами глядачів, а мати боком поза людьми.

Ціла розсміяна як сонце.

Її Василь... Може буде перший?! Повинен бути!... Напевно буде!... **Галактіон Чіпка.**

і церкви забрав він. За те відповідатиме перед судом.

— **Відгомін одної агітації.** 12. листопада м. р. порозбивав хтось у Керниці пов. Городок Яг. відозви, що взивали до протидержавної акції і вихвалювали УВО. Слідство виявило, що це зробив 24-літній Ваврик Лакота, якого й арештовано, бо на кілька днів до цього бачили його, як купував такий папір, з якого були зроблені відозви та писав щось на них. Письмо Лакоти пізнали теж судові знавці на згаданих летючках і за це притягнули його до відповідальности перед львівським судом присяглих, що присудили Лакоті 2 роки тюрми.

— **З Польщі.** В Новім Битомі засипало 4 робітників в копальні вугля. Одного з них добули вбитого, трьох важко раненими. — Екзекутор, що хотів ліцитувати посла Корфантого, найшов біля нього всього 4 зол.; Корфанти переписав ціле своє майно на жінку. — В Познані застрілився в однім гостинниці капраль Фіц з Бидгощі, вбивши передтим свою наречену. — У варшавському шпиталі вмер б. інспектор польської армії, ген. Ромер. — В захисті для бездомних в Канах б. Лодзі кинулася божевільна Малка Фрідман відрубувати ножем голову 4-літньому Волод. Разьному і хоч її негайно звязали, хлопчина від ран вмер у шпиталі.

— **Краєва хроніка.** Президентом Коломиї вибрала міська рада посла Осипа Санойцу. — В Зеленій б. Надвірної відчинено поштову аґенцію. — Невідомий злочинець застрілив у селі Вовчі, кожківського пов., Василя Стодільного під його власною стодолою, де його раненого найшов брат. Загадку розвязує поліція. — В Перемишлі викрили банду, що на спілку з кондукторами перепачковувала залізницею льокаріра, а належністю ділилися. — На полі біля Трофанівки коло Гвіздця найшли вбитими 19-літнього Н. Лукасюка і його товариша К. Терлецького, біля яких найшли револьвер з застріленими двома патронами. Чи це самовбивство, чи їх хто убив — це виявить щойно слідство.

— **Цікаві злодії.** До сметанкової збірні в Небилові пов. Калуш, що здавна була сіллю в оці жидам, вломалися якісь злодії, що на диво не забрали нічого, а тільки розмонтували кружлянку і кинули її у дві керниці в селі. Там їх і найдено, а село догадується, що це власне „фахівці“ збірні зробили цю крадіж.

— **15 літ за вбивство нареченої.** Апеляційний суд у Варшаві розглядав вдруге справу Генрика Оконка, якого вінсував був окружний суд на досмертну вязницю, але оборона обстоювала, що він недоумний і відкликалася до вищої інстанції. Оконек має за собою личний злочин. Щоби загарбати майно своєї нареченої Ірини Кудлінської і не женитися з нею, вбив її молотком таки в її мешканні, при чому, щоби сусіди не почули криків його жертви, заложив заздалегідь на ґрамофон плиту і пустив у лазничці воду. Будучи опісля в лічниці у Творках під обсерваціею психіятрів, пробував він наложити на себе руку, але проте суд визнав його відповідальним і засудив на 15 літ тюрми, беручи під увагу неповнолітність злочинця та бездоганне досі поведіння.

— **Ріжні вістки.** Шлюб королевича Сіґварда шведського з артисткою Пацек, про яку ми вже писали, відбудеться в Льондоні 8. ц. м. — На Філіпінах вибухла епідемія холери. Досі вмерло яких 500 осіб. — 1500 студентів білгородського університету проголосило страйк на знак протесту проти університетського правильника; вони домагаються, щоб з університету викинути студентів-фашистів. — 8. квітня у всій Франції пересунуть вказівки годинників на годину вперед. — У південній Африці вибухла епідемія чуми; досі є 50 смертних випадків. — Відомий париський адвокат Торрес мав боронити одного клієнта Дольфіно, якого потягли до судової відповідальности за друк

фальшивих банкнотів; тому, що пошкодований тут державний банк, а Торрес є послом, то згідно з новим законом мусів відмовитись від оборони. — 14. березня у Льондоні рішатимуть справу старого комуніста Тома Манна, якого потягли до судової відповідальности за те, що накликував до революції; Манн був колись у дуже добрих відносинах із Мекдональдом. — У Сараґоссі поліція відкрила домівку, де сходились анархісти, саме тоді, коли мали засідання; арештували 60 осіб і забрали папери, з яких виходить, що йшли приготування до загального страйку.

— **Юсупов виграв процес.** В Льондоні скінчився кілька днів тому процес, про який ми вже писали і в якому позовником був кн. Юсупов та його дружина кн. Ірина Олександрівна, а підсудним фільмове виробництво Метро-Голдуин-Меєр, що фільмою „Распутін“ образило поновників-князів. Розправа була сенсаційна і скінчилася програною виробництва: суд вказав йому не тільки виплатити кн. Ірині 25.000 ф. відшкодування та звернути 35.000 ф. кошти судового процесу, але й виробництво а Англії фільму „Распутіна“. Як повідомляє преса, кн. Ірина, заохочена своєю перемогою, збирається виступити на судову дорогу проти ще одної фільми на тему Распутіна, в якій її зневажають, а яку тепер висвітлюють в Америці.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Михайло Ваврик, поч. радник Консисторії, парох Підкаменя (знана з відпустів місцевість) к. Бродів, помер дня 5. березня ц. р. в Підкамені в 73. році життя. Покійний був членом багатьох українських інституцій та брав живу участь у громадянському житті. Був взірцем працьовитого й відданого своїй пастві душпастиря, що, не зважаючи на поважний вік, до останніх хвилин свого життя ревно виповнював свої обовязки. Постать Покійника залишиться глибоко в памяті українців громадян прилученого до Підкаменя села Паликоров, де його заходами і не в меншій мірі власними коштами вибудовано церкву. А це мало величезне значіння для тої загроженої для українства й нашого обряду місцевости. Дім о. Михайла вславився був у цілій Брідщині своєю староукраїнською гостинністю та патріяхальними священичими традиціями, які в Підкамені зберігались від часів тестя о. Михайла, попереднього довголітнього пароха Підкаменя о. Стефана Кончевича. Покійний осиротив трьох синів: лікаря д-ра Мартина в Буську, інж. Стефана, надлісничого державних лісів та о. Омеляна, капеляна в Перемишлі. Хайже легкою буде Рідна Земля заслуженому українському громадянинові!

Дописи.

КОЛОМИЯ.

Нова міська рада в Коломиї відбула 19. лютого перше, „інавгураційне“ засідання. Великі маси громадян всіх націй міста переповнили бальком магістратської салі засідань. Всі цікаві були довідатися про склад нового маґістрату: президента міста, його заступника і лавників. Якеж було здивування і розчарування присутніх, коли почули, що на деннім порядку не є справа уконституування маґістрату, але — як річ найважніша! — устійнення платень та емеритур для президента і його заступника. Натомісць ухвалено, що лавники свої функції будуть виконувати „гоноровo“ (безплатно). Комітет Народньої Орґанізації Українців міста Коломиї домагається місця одного лавника для українця, котрого Комітет виделегує поза своїми радними. Як кружляють у місті поголоски, одиноким, бажаним для влади кандидатом на президента“ м. Коломиї є теперішній урядовий комісар, посол Б. Б. п. Санойца. При розгляді буджету мали наші радні зложити відповідну деклярацію.

Просвітянські конференції. Філія Т-ва „Просвіта" в Коломиї улаштувала дві просвітянські конференції в днях 18. і 19. лютого, для селян та інтелігенції. Обидві конференції відбулися при великому зацікавленні громадянства, оскільки мірилом того зацікавлення може служити скількість присутніх. Реферували делегати централі „Просвіти" тт. Волосянський і Гафткович (перший справи фінансові, другий організаційні). В обидвох рефератах червоною ниткою проходила одна провідна думка: якби українське громадянство сьогодні перейнялося ідеєю „Просвіти", то сьогодні, в 65-ій роковини заложення Т-ва, культурний поступ, а з ним і економічний добробут нашого селянина, робітника, міщанина й інтелігента, виглядалиб зовсім інакше. Чи доросло наше збірне громадянство до зрозуміння Великої Ідеї? — Про це будуть свідчити наслідки висловлених у рефератах побажань Матірнього Т-ва „Просвіта". Може в найближчому часі діждемося „чуда", коли оте „якби" буде зрушене з місця і просвітянська праця піде повним темпом. X.

—o—

СПОРТ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ У. С. К. „СЯН" у ПЕРЕМИШЛІ.

В лютім ц. р. відбулися в салях „Української Бесіди" у Перемишлі Загальні Збори У. С. К. „Сян", найрухливішого під цю пору спортового Т-ва в Перемиській Волости, при великій скількости членів і запрошених гостей. Зі звітів і дискусії видно було, що найбільше всіх цінили звіт з діяльности секції копаного м'яча, зреферований проф. Медвецьким.

Копаний м'яч, як також гаківка, це дві збірні гри, що знаменито надаються до плекання збірного характеру. Молодь, котра бере участь у тих змаганнях, має нагоду переконатися, що лише збірне зусилля, інтелектуальна кооперація і пошанування авторитету/ проводу дає бажаний вислід.

Минулого року розіграла I дружина „Сяну" 26 змагань, з чого виграла 18, програла 6, зреміcувала 2. Здобуто 70 воріт на 39 одержаних.

Друга дружина „Сяну" розіграла змагань 10, з чого виграла 6. Поступ у порівнанні з минулими роками великий і якщо дружина „Сяну" булаб краще психічно диспонованою, то напевно здобулаб I. місце в перемиській окрузі.

Вибрано нову Управу в такому складі: голова проф. Шехович, заст. голови о. кап. Гриник і д-р Кузик, скарбник Вінницький, секретар Зибликевич Евген. Члени Управи: інж. Корженьовський і дир. Зубрей.

СТАНИСЛАВІВ. (ПОВТОРЕНИЙ ФІНАЛ ПІНҐ-ПОНҐУ. ПЕРЕД СЕЗОНОМ).

Розіграний минулої неділі фінал пінґ-понґу за мист. станисл. півади Орґ. Ком. У. С. С-у уневажнив і наказав перевести його вдруге. В домівці Сокола III., який ті змагання зорганізував, станули дружини в тих самих складах, як попередньої неділі, нове було лише льосування. Вислід фіналу: У. С. К. I б — У. С. К. I а 4:1; У. С. К. I б — Сокіл III 4:1; Сокіл III — У. С. К. I а 4:1. Отже мистецтво стан. пивади добув У. С. К. I б. Друге місце Сокіл III, третє У. С. К. I а.

Станиславів лаштується до сезону. Котра ... му от-от вийдуть на зелену мураву. Чекають ... щоби трохи підсохло й потеплішо. Гратиме ... ле дальше у Б-кл. в Л. З. О. П. Н., бо ... має ще і довго не буде мати відповідних ... Склад першої дружини провід секції вже ... уложив. Зміни в складі можуть ще зайти ... коїнб „блудні сини" вернулись до клюбу. ... повідається сезон коп. м'яча в Орґ. Ком. У. С. С. ... У. С. С-у побільшать секції У. С. К-у, Зорі ді Стани... нова і кілька дружин з провінції. Дуже ... д'єнне явище, що село щораз більше ... том, що чимраз більше сільських дружин ... У. С. С-у. Це власне доказ, що У. С. С. потрібний ... У. С. С. — це наша життєва конечність. Побажано ... тільки, щоб Орґ. Ком. У. С. С-у щиро занявся ... візуванням тих дружин, а лишив непотрібну і ... ву боротьбу з Проломом, бо вона У. С. С-ові ... не поможе, а Проломові ніяк не пошкодить. ... трібна тільки витрата дорогої енерґії. Поза ... чем думають клюби і про інші секції. Цікаво ... повідаються мист. У. С. С-у в відбиванці й ... Говориться дещо про сияківку й легкоатлетику ... Боже, щоб гарні плани перемінились на факти ... ді напевно український спорт у Станиславові ... нарешті з місця.

Богдан Лісятин.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

„Заграва" Український Театр.

Під артистичним проводом В. Блавацького.

Львів.

Саля театру „Міньон", вул. Осолінських ч. 10.

Середа: **Несподіванка драма Ростворовського.**

Білети продає „Союзний Базар", вул. Руська.

Великий Міський Театр.

Середа, 7. III. год. 7·30 веч. „Родина" Абон. 12.

Четвер, 8. III. год. 7·30 веч. „Родина" Абон. 12.

Театр Ріжнородностей.

Середа, 7. III. год. 7·30 веч. „Товаріщ" Абон. 13.

Четвер, 8. III. год. 7·30 веч. „Товаріщ" Абонамент „Або" неважний

Кіна.

АПОЛЬО: „Ягоди пекла".

АТЛЯНТИК „Приятелі та любки" (на основі Декобри).

ВАНДА: „Під фальшивим прапором".

КАСІНО: „Секрет жінки" та „Бастер в кабареті".

КОЛІСЕЙ: „Чарівна ніч", ревія „Привітання Львова".

КОПЕРНИК: „Гарний є світ" (Моріс Шевальє).

МАРУСЕНЬКА: „Клюб джентельменів" (Клів Брук) і додатки.

МІРАЖ: „Мадярське кохання", „Осьма Сілвова гризота".

МУЗА: „Усім щастя".

ПАЛЯС: „Пісеньмар Варшави".

ПАН: „Обід в 8-ій" та ревія.

ПАСАЖ: „Баніт", "Подорож у далекий світ".

ХИМЕРА: „Заборонена мельодія" (Йос. Мозіка).

СВІТ: „Вел. княжна Олександра" (Еріка, Слезак).

СТИЛЕВЕ: „Побідник готелю Атлянтик" і ревія.

УТІХА: „Прошак із Багдаду" та ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 7. березня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 19·30 Концерт, 17·10 Давня камер. музика, **Братислава** (298,8) 19·30 „Русалка" оп. Двожака, **Кошиці** (269,5) 11·55 Циг. музика, **Прага** (470,2) 10·15 Концерт (Твори Сметани), 19·30 „Дві вдови" оп. Сметани, **Париж** (312,8) 13·45, 14·15 Танкова музика, 21·00 „Мон Аман" оп. Аліксa, **Атльона** (531) 22·15 Спів, **Ковно** (1935) 19·30 „Продана наречена" оп. Сметани, **Берлін** (356,7) 20·10 Нар. пісоньки, 20·25 Солісти, **Гайльсберг** (291) 11·30, 16·00 Концерт оп. оркестри, 15·30 Програма для дітей, **Лянгенберг** (455,9) 20·10 „Мадам Лізельо" оп. Ґерстнера, **Ляйпціг** (382,2) 21·00 Ваґнерові твори (музика, спів), **Букарешт** (212,6) 13·15, 18·15 Легка музика, 20·45 Спів, **Сотенс** (443,1) 20·00 Верховинські пісні (хор), **Будапешт** (549,5) 12·05, 19·30 Спів, 13·30, 21·25 Циг. музика, **Рим** (420,8) 13·30 Танкова музика, 20·45 Симф. концерт.

Четвер, 8. березня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 20·00 „Нетерль" староіденська муз. комедія, 21·10 Сучасна музика, **Братислава** (298,8) 16·00 Концерт, **Кошиці** (269,5) 12·30 Легкий концерт, 18·05 Давні й нові балади, **Прага** (470,2) 11·05 Концерт сальонової орхестри, 20·00 „Валенштайн" песа Шілера, муз. Еремінса, 22·40 „Лібуша" оп. Сметани, **Атльона** (531) 21·00, 21·45 Спів, **Берлін** (356,7) 17·40 Пісні, **Гайльсберг** (291) 20·20 Камер. музика, спів (із часів Канта), **Ляйпціг** (382,2) 13·30 Пісні, балади, 16·00 Концерт (Гавзшільд, бас-баритон) **Мінхен** (405,4) 21·40 Пісні з давніх і нових часів, **Будапешт** (549,5) 13·30, 17·00 Концерт, **Міляно** (368,6) 13·10 Легка музика, 20·30 Опера, **Рим** (420,8) 17·00 Інстр.-вок. концерт, 22·00 Італ. музика.

Львівське радіо.

Середа, 7. березня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·33 Популярна музика з гр. плит, 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Льондонська орхеста (з гр. плит), 15·55 Спів (Буравська, сопран), фортепян, 16·10 Для дітей: „Чи знаєш твій край?", 16·40 Листи та програми, 16·55 Концерт військової орхестри, 17·25 Фортепян, 18·00 Таємні глибини океану, 18·20 Легка музика, 18·43 Найцікавіші явища з мовної ділянки, 18·55 Всячина, 19·10 Література на Капрі, 19·27 Сільва рерум, 19·30 Трансм. з чеської Праги: „Дві вдови" оп. Сметани; Спортові вістки, 22·00 „Сон весняного ранку", 22·14 Танкова музика, 22·40—23·00 Грамофонові плити.

Четвер, 8. березня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05 Нар. пісоньки й танці з гр. плит, 12·30 Метеорольоґ. вістки, 12·35 Концерт (музика, спів), 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Концерт джезу, 16·40 Піонірки жіночої справи та їх насідниці, 16·55 Рел. музика з поясненями (ґр. плити), 17·40 Італійські арії та пісні, 18·00 Комунальні каси, 18·20 „Органіст Никодим", 19·03 Літер. фейлетон, 19·15 Всячина, 19·25 Актуальний відчит, 19·40 Сніговий комунікат, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум 20·00 Вибрані думки, 20·02 Легка музика, пісоньки, 21·00 Техн. скрипька, 21·15 Концерт (орхестра, віольончеля, фортепян), 22·00 Скрипка, 22·30, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові долар у приватних оборотах 5·25 зол.

Золото: Доляри 9·04—9·06. Франки фр. 36·20—36·50 Дукати 84·20—84·50, Корони 38·00—38·40. Рублі 47·00—47·50.

Срібло: Корони 0·30, Фльорени 0·70 Рублі 1·30.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·93 — Париж 34·94. — Берлін 210·40, Ціріх 171·45, Амстердам 357·15, Прага 22·00, Рим 45·50 Нюйорк кабель 5·31 Нюйорк чеки 5·31.

АКЦІЇ.

Банк Польський 28·50.

ЗБІЖЕ.

Ціни пар. Підволочиська з ваг. Львів

	від	до	від	до
Пшениця двір.	18·75	19·—	20·75	21·—
Пшениця збірна	17·50	17·75	18·75	19·—
Жито одноцвне	13·—	13·75		
Ячмінь бровар.	15·50	16·—		
Ячмінь двірський	13·50	14·—	12·50	13·75
Ячмінь на пливо	11·25	11·50		
Ячмінь паст.	9·75	10·—		
Овес дв. незамокл.	10·75	11·—	12·75	13·—
Овес збірн.	8·75	9·—	10·75	11·—
Висівки ячмінні			8·50	8·75
Крупи ячмінні груб.			22·—	23·—
Пшоно			44·—	45·—
Пенцак ч. 10.			22·—	23·—

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 6. III. масло 2·90, молоко —·18, сметана —·80, яйця 2·90—3·—

Тенденція на масло, молоко, сметану і яйця удержана.

ВАРШАВА, 6. III. (ПАТ). Нині далі впали обі англьосаські валюти на европейських біржах. Здається, що при теперішніх коштах транспорту золота з Европи до Америки долар є вже нижче горішнього пункту золота, або що експорт золота до Америки повинен зупинитися. На варшавській біржі нотували нині чек на Нюйорк 5·31 супроти 5·31¼ у вчорашньому дні, кабель 5·31¼ супроти 5·31½. Льондон обнизився з 26·95 до 26·93, Міляно з 45·70 до 45·60.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вп. Яблонський і Тов. в дні 3. II. с. р. зложили на політ. вязнів 10 зол.

Подяка.

Всім, Друзям, Знайомим та Українським Установам, що взяли участь у похоронах бл. п. Дра Івана Крушельницького складають щиру, дорогою — щиру подяку.

Жінка й Рідня.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів Руська 18.